

Vilhelm Schølers prædiken på Mariæ bebudelsesdag ved takkefesten for kongens helbredelse

Taler

Hans Vilhelm Riber Schøler
Præst

Sted

Vor Frelsers Kirke

Omstændigheder

Det er usikkert, hvornår prædikenen er holdt.

- 1 Lovet og takket være Du, Vor himmelske Fader, at Du midt i denne alvorlige
Fastetid gav os en Dag, paa hvilken vi kunne glæde os over den Frelse, Du har
bebudet alle Folk, takke Dig for, at ogsaa vi ere blevne deelagtige i Forjættelserne
og vente med salig Forlængsel paa, at de alle skulle opfyldes. Dog, o Gud, vi ere
5 det ikke værd, at vi skulle have en saadan Glædesdag, vi der agte vore Fædres
Faste for Intet, vandre Aar ind og Aar ud som om vi havde Brudgommen hos os
og glemme det gamle Alvorsord: saafremt vi lide med Christus, skulle vi og
herliggjøres med Ham (Rom. 8, 17).
- 10 Ja vi glemte Dig, o Gud, i vor Glæde over de gyldne Tider. Da vente Du med eet
Slag af en usynlig Haand vor Glæde til Graad og gav os en ufrivillig Faste, saa
mangen Fader og Moder i denne trange Vintertiid sukkede og sagde: hvor skulle
vi finde Brødet til de mange Munde. Lovet og takket være Du; der Du
hjem søgte os i vore Huse og formindskede "vort Forrads Tal", besøgte Du os
15 tillige i vore Hjerter, saa vi paa Nødens Dag følte os at være hverandre nærmere,
ja sandt hver sin Næste, saa den Fattigste og meest Forladte maa paa denne Dag
udbryde: hidtil haver Herren hjulpet. ---

- Og atter kom Du til os, der ikke vilde komme til Dig. Midt i den hellige
20 almindelige Kirkes gamle Faste førte Du en Fastetid frem for Folket, saa vi bleve
bedrøvede, bøiede os og bade: bevar Kongens dyrebare Liv. Lovet og takket
være Du, "fra hvem al Trøst og Hjælp kommer, som skeer paa Jorderig", at Du
bønhørte os og vendte vor Vaande og Veeklage til Fryderaab, saa vi paa denne
Kirkedag festlig forsamles og forene vor Jubel over din Miskundhed mod os i
25 disse sidste Dage med Glæden over den Frelse, Du bebudede for alle Folkefærd.

Ja det er skeet os fra Dig, o Herre, og det er underligt for vore Øine. Lad det føre os tilbage til Dig, saa vi fatte og forstaae Dine Førelser af Folkefærdene fra Fordum, da skal og Fremtiden vorde os til Fromme. Giv mig, Din uværdige
30 Tjener, at tale Ordet i denne Time saaledes, at jeg ikke skal dømmes derfor paa hiin Dag.

Lad vore Øine oplades, at vi alt mere og mere lære at see alle vore jordiske Anliggende i Din evige Sandheds Lys, paa det vi maatte give Dig alene Æren,
35 Vor Fader, Du som er i Himlene p. p.

Den hellige Lectie til Mariæ Bebudelsesdag skriver Proph. Esaias, Kap. 7. V. 10-15.

40 I de Dage, der Achas var Konge i Juda Rige, droge Syriens Konge Rezin og Israels Pekah op imod Jerusalem at krige imod den. Og det blev kundgjort for Davids Huus: de Syrer leire sig i Ephraim. Da bevægedes hans Hjerte og hans Folks Hjerte ligesom Skovens Træer bevæges for Vinden. Kun Propheten Esaias skjælvede ikke. Han stod i Pagten med den levende Gud, som med stærk Haand
45 og opløftet Arm havde friet Fædrene fra Trældoms Tjeneste. Af Troen paa Guds Styrelse fremgik hans Haab og dette Haab beskjæmmer aldrig.

Prophetens Hjerte bevægedes af Guds Aand og Herren sagde til ham: Gak ud imod Achas, du og Sear Jasub, din Søn, til Enden af Vandrenden ved den øvre
50 Sø ad Blegdamsveien og siig til ham: var dig og vær stille, frygt ikke for disse to Stykker rygende Brande, for Rezins og Remaliæ Søns glødende Vrede, fordi de raadsloge ondt imod dig og sagde: Vi ville drage op til Juda og ængste det og dele det til os og vi ville sætte Tabeels Søn til Konge midt derudi. Saa siger Gud Herren: det skal ikke bestaae og ikke saa skee. Ja, om I kunne troe, saa skulle I
55 bestaae. Dog Achas, som ikke vandrede i Davids sin Faders Vei, Achas troede ikke Herrens Ord ved Propheten.

Da lød det fremdeles gennem Prophetens Røst: begjær dig et Tegn af Herren, din Gud; begjær det i det Dybe eller i det Høie heroventil. Men Achas troede
60 ikke, at der er en Forbindelse mellem det der skeer paa Jorden og det der er besluttet i Himlen. Derfor vilde han ikke besvære Gud med at gjøre Tegn, men besværede Ham netop med sin Vantro til Guds Styrelse af de menneskelige Anliggender. Da udbrød Propheten: hører I af Davids Huus! Er det Eder forlidet at I besvære Menneske, at I og ville besvære min Gud. Derfor skal

Herren selv give Eder et Tegn.

See Jomfruen undfanged og føder en Søn og kalder hans Navn Immanuel. Før
Barnet lærer at forkaste det Onde og udvælge det Gode, skal Landet, for hvis
70 tvende Konger du gruer, vorde øde. Hvad er det for et underligt Tegn, Herren
selv vil give dem? Om hvem taler Propheten her, om sig selv eller om en Anden?
Saa maae vi vel, naar vi ville forstaae hvad vi læse, spørge med hiin fremmede
Mand (Apost. Gj. 8, 27. Ff.) der fra det fjerne Land under Vingeslag hiinsides
Morlands Floder var draget op til Jerusalem, for at tilbede den eneste sande
75 Gud, og paa hjemveien sad paa sin Vogn og læste i den samme prophetiske Bog,
af hvilken vi nu læste et Stykke.

Ja, om hvem taler Propheten? Om sig selv og sin unge Hustru eller om en anden
Qvinde? Om sin egen Tid eller om en fjern Fremtid? Saa spørges der endnu i
80 vore Dage, enddog vi have et gammelt Svar derpaa. Som hiin Blaamand fik sit
Spørgsmål besvaret af en Herrens Discipel, saa har En af Apostlerne forklaret os
(Math. 1, 22), at disse prophetiske Ord fuldkommedes, da den Velsignede
blandt Qvinderne, den rene Jomfru, fødte Verdens Frelser.

85 Ja visseelig, alle Guds Forjættelser ere i Ham Ja og Amen ligefra det gamle Ord
om Qvindens Sæd, der skal sønderknuse Slangens Hoved (1 Mos. 3, 15) indtil
Røsten, der raabte i Ørken: bereder Herrens Vei (Marc. 1, 3). Saa er og dette
prophetiske Ord om Immanuel, det er, Gud med os, først blevet tilfulde klaret,
da Gud og Menneske bleve Eet i Jesus Christus. Men Tegnet har dog sin
90 Betydning for den Tid og de Forhold, under hvilke det blev givet. I den
larmende Krig, i sit Fædrelands Nød viser Propheten hen til den unge
frugtsommelige Qvinde som et Tegn paa, at Folket skal frelses og Fjenden falde i
Fordærvelse. Derved opvælder i hans Sjæl Længselen efter den Frelse, der er
forjættet for alle Folk, den dybe Længsel, der bragte vor første Moder til at
95 udbryde, da hun fik sin Søn den Førstefødte: jeg har faaet et Menneske, som er
Herren (1 Mos. 4, 1).

Hvor bittert end Evas Haab blev skuffet, saa stod Forjættelsen dog lige fast. Om
end Propheten ikke kunde beregne Tid og Time, hvad Faderen har sat i sin egen
100 Magt, saa seer han dog fra sit Fædrelands Nød og Frelsen derfra ud i Fremtiden
indtil Forjættelsernes Fylde. For hans Seerblik fremvælter sig en større Trængsel
fra Østen, hos hvis mægtige Hersker Achas søgte Hjælp. Han skal fare frem i
Landet, oversvømme det og hans udbredte Vinger skulle fylde dit Land, o

105 Immanuel, saa vidt som det er.

Naar da Nogen gaaer haardt plaget og hunrig gennem Landet, skal han blive vred og bande sin Konge og sin Gud. Og han skal see til Jorden og see, der er Angest og Mørke. Men Landet som blev trængt og foragtet, skal herliggjøres paa
110 det Sidste, Landet ved Havet i Folkekredsen. Folket, som vandrede i Mørket, seer et stort Lys; thi Barnet fødes, Sønnen kommer; hans Navn kaldes Underlig, Raadgiver, vældige Gud, Evigheds Fader, Freds Fyrste; hans Fyrstendom og Fred skal være uden Ende og efter hans Banner skal Folkefærdene spørge.

115 Da skal Folkenes Krig og Tvedragt ophøre. De skulle omsmedde deres Sværd til Plougjern og deres Spyd til Spader. Ja selv Ufreden i Skabningen skal ophøre. Løven og Bjørnen skulle gaae paa Græs med Oxen, Ulven gaae i Flok med Lammene og en liden Dreng vogte dem.

120 De skulle ei gjøre ondt og ei fordærve Noget paa Guds Helligheds Bjerg; thi Jorden er fuld af Herrens Kundskab som Vandet skjuler Havets Bund. Da skulle Folkene fatte og forstaae, hvorledes Gud gennem Trængsler og Kampe har opdraget dem. De skulle istemme det store Halleluja og drage Vand med Glæde af Salighedens Kilder.

125 See her nogle faae løsrevne Træk af det store Verdensbillede, i hvis Forgrund vi see Propheten Esaias i Samtale med Kong Achas ved Søen udenfor Jerusalem medens de fjendtlige Krigshære drage op, og i hvis Baggrund vi see ud over Landene indtil Jorderigs Grændser, see Folkefærdene komme frem for at spørge
130 efter Fredsfyrstens Banner og iblandt disse ogsaa Folkene fra Nordenland samle sig om Korsbanneret, for under dette ved Skinnets af det Lys, der oprandt i Bethlehem, at finde den evige Sandhed gjenspeile sig i Folkelivet, ved Sandheden at udløses fra Forkrænkelighedens Trældom til Guds Børns herlige Frihed, for endeligen, om end gennem Kamp og Trængsel at vinde til den Guds Fred, som
135 overgaaer al Forstand.

Ja ogsaa over Folkevuggen i Landet ved Havets alfare Vei spreder det prophetiske Lys sit Skin, saa vi maae udbryde og sige: underlig har Gud ført dette lidet Folk "fra det blev et Folk og hidindtil et Folk." Mere end een Gang
140 besluttede mægtige Fjender: vi ville drage til dette Rige og dele det til os. Men Gud Herren sagde: dette Raad skal ei bestaae og det skal ei skee. Og vore Fædre troede Herrens Ord og bleve bestaaende. De bekjendte, at det var Hærskarernes

Herre, der paa Kampens og Stormens Dag styrkede de synkende Hænder og
145 vaklende Knæ, at det var Ham alene, der med en stærk Haand og opløftet Arm
frelste Landet for dets Fjender.

Og naar Gud Herren gav dem den velsignende Landefred og talte til dem med
sin milde, stille Røst, da bøiede de deres Hjerter og lyttede til hvad Aanden talte
150 til Menigheden. Og som Folket var faa var dets Fyrster. Ja de vare ofte de Første i
Landet til at lytte til Sandhedens Røst og ved Sandheden at frigjøres fra denne
Verdens Fyrstes, fra Løgnens Faders Trældom.

Naar Gud ved sin Sandhedens Aand vilde have sin Villie virkeliggjort, for at
155 Folkerigerne alt mere og mere maatte omdannes efter Guds Riges Forbillede, da
saa vi vore Konger personlig tilegne sig Sandheden, saa den blev Kjød og Blod i
dem. Hvo mindes ikke dybt bevæget gamle Kong Frederik med det hvide Haar,
hvorledes han i sine unge Dage greb med sin Sjæls hele Kraft den Sandhed, at en
Menneskesjæl ikke tør føres over Havet at sælges og at en Menneskesjæl i Landet
160 ikke er bunden til anden Jordklump end den, i hvilken Gud Herren indblæste
Livets Aande.

Og hvo har ikke hørt om vor Konges Faders Glæde og Lykke dengang Han
havde besejlet Broderfolkets Frihedsbrev; hvorledes de flokkedes om Ham,
165 Gamle og Unge; hvorledes de trængte sig frem og grebe fat i hans Klæder, for at
kysse Fligen af hans Klædebon. --- Disse ere vor Konges Barndomsminder og
Han besvarede dem dybt i sin Sjæl og grundede over hvad det var for en
underlig Magt, der havde raadet i disse Lande fremfor i alle andre Lande, saa
Sandheden her aldrig blev tilskaaret med Sværdet og Friheden aldrig besudlet
170 med Blod.

Idet Han med Alvor betragtede Oldtidens Mindesmærker og undrede sig over
den uhyre Kraft, der havde flyttet de store Klippeblokke, grublede Han over,
om det ikke monne være hiin Jættekraft, der havde grundet og bevaret
175 Danmarks Rige; men da hørte Han Budskabet til En af Hans Forfædre, der var
ved at flytte den store Steen: jeg saa en større Byrde drages af Menneskehaand;
jeg saa igaar Danmarks Rige blive dig fradraget.

Da fattede og forstod Kongesønnen, at der er en større Kraft end Haandens og
180 denne Kraft er ikke begravet med Fædrene i Ættehøjen; thi "Kjærlighed er
stærkere end Døden", saa staaer der skrevet i den hellige Bog. Det gamle

“Kongeløsen”, ved hvilket tvende Gange Danmarks Konger bleve friede fra fremmed Fængsel, for Fredens Færd i Fædrelandet at fuldføre, det gjemte
185 “Kongeløsen”, om hvilket paa Heden Hvermand hvisker: under store Steen, som er sjunket, og ei kan hæves ved Hænders Kraft, for Konger kjære ligger Løsenet langt under Lide, --- dette underlige “Kongeløsen” fandt Kong Frederik den Syvende skjult i Hjertedybet og forklarede det til sit Livs Løsen: “Folkets Kjærlighed er min Styrke”.

190 Ved dette Løsen raadede han den ristede Rune, gjættede Han den gamle Gaade, der ei gik ad Glemme, men godt kun i Gjemme, gjættede Han den gamle Gaade, hvorfor de græde der Gubben god til Graven gik, hvi de blev glade, der Gutten paa Gyldenneg gyngende kom. Ja blev ikke og Kong Frederik vugget som Barn
195 paa Bølgen blaa tilbage igjen fra Norges Klipper til Danmarks Strand, for at fuldføre i Fædrelandet hvad forberedtes af fremfarne Konger, hvad forberedtes gennem tvende Slægter af gamle Kong Frederik, hvad vor Konges Fader alt besejlede i Broderlandet. --- Ingen indbilde sig, det er blindt Tilfælde, det er Slumpelykke, at de tvende Folk, der i fire Hundredaar deelte Vee og Vel, ere
200 komme forud for fremmed Folkefærd i Friheds Forfatning.

Enhver, der har læst Fædrenes Frasagn ved Guds Ords Lys, fornemmer vel i Folkets Færd Forsynets Førelse frem til Fædres Forjættelse Fylde. At vi i Menneskesjælenes Frigjørelse fra legemlig og sjælelig Trældom have ikke i eet
205 men i flere Stykker været forud for andre Folkefærd, derom give selv de Fremmede os Vidnesbyrd. Eet Frihedsværk drifter jeg mig til at anføre, fordi det netop nu trindt i Landene kjendes at være et Christenværk. I denne Vinter sidder Østens mægtige Keiser og raadslaar med sin Broder og andre fine gode Mænd, hvorledes Han skal fuldføre det Værk, Han har faaet i Arv fra sin
210 hensovede Fader, ved hvis christelige Forsorg de Trælbundne bleve frigivne paa de Steder, hvor han ikke behævede at spørge om Andres Fordringer, hvilket priselige Exempel hans Børn og Slægtninge kappedes om at efterfølge hvor de kunde gjøre det ved at opgive deres egen Ret, saa at vi i denne frigjørende Kjærlighedsgjerning ret tykkes at gjenkende vort Kongehusets Blodsfrender.

215 Men denne de Trælbundnes Frigjørelse blev for to Hundredaar siden tilstræbt af Kong Christian den Fjerde og for halvandet Hundredaar siden iværksat af Kong Frederik den Fjerde, imedens denne Sandhed først blev til Virkelighed i det store sydlige Naborige, ja selv i vor Konges tydske Arvelande i Begyndelsen af dette
220 Hundedaar. Saa ere vi da i denne Menneskesjælenes Frigjørelse eet Hundredaar

foran vore sydlige Naboer, der dog mene, i aandelig Oplysning, at staae over os,
og halvandet Hundredaar foran vore østlige Naboer, hos hvilke
Christendommens Indvirkning paa Samfundsordningen hartad skriver sig fra
225 Begyndelsen af forrige Hundredaar.

Om derfor Nogen tør sige, at vi i vor fremskridende Udvikling have foregrebet
Fremtiden, fordi vi ere komne forud for andre Folk, da kaster han Skylden paa
Fortiden og gaaer i Rette med Forsynet. Nei, vi have ikke foregrebet Fremtiden.
230 Fuldtallige Forjættelser for fjerne Fremtid faaer at fyldes, forinden Fredsfyrsten
fremtræder fro. --- Ei heller har vore Fyrster eller vort Folk forgrebet sig paa hvad
fra Fædrene var fredhelligt. Her søgtes og fandtes Sandheden i Kjærlighed.

Saaledes for to Hundredaar siden, da i alle Landene Fyrsterne søgte at frigjøre sig
235 fra Lehnsherrernes stramme Baand, da skeete det med Vold og Undertrykkelse,
og i det Land, hvor Folkeførerne kom foran Fyrsten, paa den "grønne Vold i
Vesterhav", der tog de deres Konges Hoved i Pant for deres "store Frihedsbrev".
Kun i Danmarks Rige gjorde Folket selv i Fred sin Fyrste fri. Da for syvti Aar
siden Folkene reiste sig og forgrebe sig paa Fyrsterne, da havde Danmarks Konge
240 alt udstedet Frihedsbrev for de Stavnsbundne, ikke som andre Fyrster tvungne
af Folkeskriget eller ledet af beregnende Klogskab; alene bevæget af Sandhedens
stille, men stærke Røst. Da for ti Aar Oprørets Vilddyr atter fik sin blodige
Gang gennem Landene, da havde Kong Frederik, før det første Oprørsskrig lød
fra fremmed Land, forsøgt af fri Kjærlighed at dele sin Magtfylde med sit Folk.

245 Saaledes er den Samfundsorden, hvorved vi glæde os, ikke menneskelig
Voldsværk, men fremgaaet af Sandhedens evige Aands Vidnesbyrd i Kongens og
Folkets Hjerter. See, derfor gaaer og under den nye Samfundsorden Alt i
Danmarks gamle Rige sin stille, jævne, rolige Gang som om intet Nyt var
250 hændet. Men derfor skulle vi ei heller betages af Menneskefrygt, men komme
ihu hvad vore Fædre sang: Hvad Gud vil have frem kan Ingen forholde; vel dem,
der Hannem kunne frygte, --- og lytte til Prophetens Ord i Dagens Syn: var dig
og vær stille og frygt ikke, fordi de raadslaae imod dig; det skal ei bestaae og ei
skee; thi hver Fyrste skal være Hoved i sit Land (Es. 7, 8), men kun i sit eget
255 Land, saafremt han ikke vil bortrykkes af sit Land.

Ja ogsaa vi trænge til "at have det prophetiske Ord mere stadfæstet; og vi gjøre
vel, naar vi give Agt derpaa som paa et Lys, der skinner udi et mørkt Sted indtil
Dagen fremstraaler og Morgenrøden oprinder i vore Hjerter" (2 Petr. 1, 19). Vi

indbilde os saa let, at vi med Apostlerne vandre i det evige Livs rene Lys, der oprandt i Bethlehem. Derfor gaaer det os tidt som de der stirre i Solen. Naar de vende sig om, for at see de jordiske Gjenstande, da er deres Syn blandet og alle Ting mørke.

265

Nei, lader os ikke glemme, hvad Han Selv, den ene Rene og Hellige sagde til dem, der vandrede med Ham: Salige de Øine, som see det, I see; thi jeg siger Eder, at mange Konger og Propheter længtes efter at see hvad I see og saae det ikke, og at høre hvad I høre og hørte det ikke (Luc. 10, 23). Ja Propheterne
270 glædede sig ved at see alle jordiske Gjenstande, deres Fædrelands Anliggender i Morgenrøden af det Livets Lys, der i Tidens Fylde skulde opgaae, og de fyldtes af salig Længsel efter at see Lyset selv. Vi vandre i Aftenrøden af det samme Lys.

275

Kunde vi af Propheterne lære at see alle jordiske Gjenstande, vort Fædrelands Anliggender rødme i dette milde venlige Lysskjær, da skulde, mens Midnatsmørket ruger over den sydlige Jord, Aftenrøden paa Nordens Himmel i vidunderlige Farvetoner smelte sammen med Morgenrøden fra Zions Høie og bebude den livsalige Skjærsommerdag, da det evige Livs Lys atter skal oprinde og skinne fra Østen indtil Vesten (Matth. 24, 27), for aldrig mere at gaae bort,
280 men for Evig forjage Natten med dens Mulm og Mørke og al "Mørkets Magt".

285

Ja, da skulde ogsaa vi opfyldes af salig Længsel efter at see alle Fredens Forjættelser i Dagens Prophetie opfyldes. Thi de ere endnu ikke opfyldte. De bleve ikke opfyldte i det Land og Rige, hvor Propheten først udtalte dem; fordi
285 da Tidens Fylde kom, da forhærdede Israel sit Hjerter, saa Herren maatte forskyde sit Folk og kalde dem til sit Folk, som ikke vare hans Folk. De ere ikke opfyldte paa Folkefærdene af Hedningestamme mellem Middelhav og Østersø, fordi Folkene og deres Fyrster hver i sit Rige drømte den gamle Drøm om Babels Taarnbygning og glemte, at Folkerigerne kun ere til, for at Guds Rige
290 gennem dem kan komme og Gud prises i de fremmede Tungemaal.

295

De ere langt fra at opfyldes paa os; thi vi have ikke ladet Sandheden gennemskinne vore Hjerter og have ikke gjort os Hver især til Bærere for den af Sandheden fremgaaede Frihed, men have sondret os og enten søgt Guds Rige i Tankens "stille Ørken, hvor Ingen er hjemme", eller styrtet os ud i Verdens vilde
295 Vrimmel, for at søge Hver sit Eget. Ja Mange iblandt os have kun søgt deres Eget. Vi have Alle mere eller mindre søgt vort Eget. Vel have vi ikke forbrudt os imod menneskelige Love, men vi have forsømt at lade den Sandhed, der er

300 bleven Lands Lov – og ingen Lov er saagod at følge som Sandheden, staaer der skrevet i vor gamle Lovbog --- at lade denne Sandhed vinde personlig Skikkelse i os; thi Friheden kan aldrig gives som et udvortes Gode; tages den saaledes, bliver den kun Skalkeskjul for Ondskaben (1 Petr. 2, 16).

305 Kun Sandheden kan frigjøre os (Joh. 8, 32). Fordi vi følte, at vi endnu ikke i Sandhed have tilfulde indordnet os i den Frihed, vi vandt, see, derfor kom Angest over os, da Budskabet bragtes til Borger og Bonde: Kongen er syg. Da bekendte vi, den bedste Bærer for Borgerfrihed er Frederik den Folkekjære; da kjendtes det klart, at Hjerteslaget er Hovedsagen.

310 Ja Han alene søgte ei sit Eget; Hans Glæde var det, kun at give. Derfor bad i Nattens stille Time saa mangel Mand og Kvinde til den himmelske Fader, der hører i Løndom. Og naar i Herrens Huus vi helligholdt hans Hviledag, da sammenklang med Psalmesang et sønligt Suk. Da hørte os Herren og tyded os
315 Tegnet om tage vi tør det. Hvormeget end Hverdagsforstanden har at indvende, jeg skammer mig ei ved at tilstaae, jeg tog Tegnet af Herrens Haand. Mindes I en Morgenstund, Budskabet bragtes, Kongen har end ei fundet Hvile, Selv følte Han sig vel igaar det led ad Qyld. Det var Herrens Dag, paa hvilken Guds Børn komme sammen til fælleds Bøn.

320 Mene I ikke den fælleds Bøn, der fra fromme Hjerter hævede sig op til Himlene, er bleven hørt af den Høieste. Mene I ikke, fra Kongernes Konge kom Qvægelse og Husvælelse til vor kjære Konge. Sandelig der er et "sært og sønderligt" Sjælenes Sambaand; hvor de virke til Velsignelse og Vederqvægelse for
325 hverandre, føles der først forindenfra en Fryd og Fred, ligesaadan som det legemlige Lægemiddel gjennest giver Lise i Lemmerne. Ja da vi bade med vore Fædre:

O Herre Gud hør vor Konge og Herre,

330 Bønhør hvad vi for Hannem begjære;

Naar vi raabe og paakalde Dig,

335 Hjælp Kongen og os saa naadelig,

Da hørte Gud vor Hjerter-Bøn. Derfor udbryde vi nu idag:

340 Vi glædes og rose deraf saa saare,

At Gud os hjælper aabenbare;

Vi slaae vort Banner ud i Hans Navn;

345

Han hører og hjælper os til Gavn.

Og skulde det hænde - hvad Fredens Gud i Naade afvende ---, at vi ei fik Fred for fremmede Folk, med mindre vi brøde hvad for vore Fædre fredhelligt var og
350 hvad deres Sønner har besvoret, da mindes vi maae, at Herren hjalp: saa fro vi istemme Fædrenes Sang:

Jeg mærker, at Gud kommer ihu

355 Sin salved Konge, og hjælper Ham nu,

Af Himlen hører Han vist Hans Bøn,

Saa vældig hjælper Hans høire Haand skøn.

360

De Fjender paa Vogne forlade sig,

Paa Heste og Folk mangfoldig,

365 Men vi paa Herrens vor Guds Navn

Vil tænke og raabe og til Gavn.

Lad dem, o Gud, saa falde ned

370

Og finde deres Fortrædelighed,

Men lad os Alle opreiste staae

375 Ved Din Hjælp, som vi drifte paa.

Dog end ikke vort Folk, ei heller vor Fyrste eller Fædreland tør vi fatte som første Formaal, at vi ei skulle gjøre Gud til vor Tjener, men ydmyge os under
380 hans vældige Haand og spørge om Hans gode og naadige Villie i Alting. Derfor bøie vi os og bede: "Ikke os, o Herre, ikke os, men Dit Navn giv Ære for Din Miskundheds Skyld, for Din Sandheds Skyld" (Ps. 115). Lad Dit Rige komme ogsaa til os, saa det sees og kjendes, at Danmarks Rige fra Slægt til Slægt omdannes alt mere og mere efter Dit evige Sandhedens og Frihedens og Fredens
385 Rige. Har Du ikke forjættet Din Tjener Ansgar, at den Kirke, han byggede Dig i Nordens Lande skal blive staaende indtil Dagenes Ende og dens sidste Herlighed blive større end den største.

Saa giv, o Herre, at vi maae som vore Fædre i alle Tilskikkelser komme til Din
390 hellige Kirke med al vor Sorg og al vor Glæde, paa det at Alt maa vende sig og vorde os til evig Velsignelse. Giv os Alle at komme ihu Dit høie Kald, at fatte og finde hver vor Plads i Dit hellige Huus og gjøre den Gjerning, Du os beskikkede. --- Giv fremfor Alle Kongen Din Tjener, "kraftig at styrkes i Sjælen derinde", at Han maa kjende, Kjærligheds Kraft aldrig blier gammel, aldrig forgaaer, saa Han
395 kan bære Kronens Byrde uden at trættes til Du Ham kalder.

Vel kan vi fatte, Kronen har Torne for den oprigtige, for den retsindige Konge, Din Tjener. Saa har vi hørt om Knud hiin gamle, da de ham gave guddommelig Ære, bar han ei længer Guldkronen den røde. Dog bar han Byrden til Du ham
400 kaldte hjem fra hans Dagværk. Vel har vi hørt om Korsridderkongen, da han sattes til Stolkonge med Scepter i den hellige Stad vilde han ei bære Guldkronen den røde, hvor Du Herre Christi bar Tornekronen. Dog holdt han Heden ud til han kaldtes hjem til Din Himmel. Lad alt hvad Skrøbeligt end monne være hos Kongen Din Tjener, lad det forsvinde ved Din Hellig Aands Luftning gennem
405 Kongens Hjerte, lad det forsvinde som Mulmet for Solen som Avner for Vinden. Ikke for vor Skyld bede vi Dig; vi kjende vel Kongens Hjerte og glæde os ved det Naadegave, Han fik af Dig; vi vide det og, at Din Kraft, o Herre, fuldkommes i vor Skrøbelighed.

Selv har Du sat Ham, at være Forbilled for flere Fyrster. Lad dem ei have Skygge til Skjul, men lad dem lære af Danmarks Konge, Kjærlighed er dog
410 Fuldkommenheds Baand (Col. 3, 14). Du gav Ham Hjerte, som ei ophøier sig over Brødre; Du vil da gjøre ham gammel med Ære i Hans Kongerige. Saa har Du selv sagt (5 Mos. 17, 20). Giv altid Kongen gode Raadgivere, der gange til
415 Dig, o Gud, om Raad. Lad da kun siges, vi ere Daarer; saa staaer der skrevet:

Daarskab fra Gud den er dog visere end Menneskekløgt (1 Cor. 1, 25). Kongens Krigshære til Lands og til Vands ifør med Kraften ifra det Høie.

420 Lad da kun siges, vi ere svage; saa staaer der skrevet: Svaghed fra Gud den er dog
stærkere end Menneskekraft. Giv os dog, Fader, Freden til Fromme i vore Dage;
saa bad vor Konge, da Krigerhæren sidst kom hjem. Saa bade fordom fromme
Konger og takkede Dig, at 'Trudslen tøved' i deres Tid (2 Kong. 20, 19). Saa
bede og vi. Sign og Din Salvedes Huus og Hjem. Gjennem vor Konge bød Du
425 hver Bolig ukrænkelig være, saa at den Fattige, saa den Forladte sidder i Fred ved
sit Arnested. Lad Kongens Bolig fredhellig være, saa Qvinde og Mand i det
ganske Land tænker og taler med Ærefrygt om Kongens Hjem. Giv Kongen
med Hustru, som er bleven mange Fattiges Tilflugt og Trøst, at glæde sig ved
det christne Huuslivs "gyldne Smykke", som er Hjertets skjulte Menneske i en
430 sagtmodig, stille Aands uforkrænkelige Væsen, der er kosteligt for Gud (1 Petr.
3, 4).

Din Fred, o Gud, som overgaaer al vor Forstand, lad lyse over Din Tjenerinde,
vor Enkedronning. Du lod Hende finde, ei eensom er den, som følger Dig,
435 Herre Jesu Christi, der er alle Sjæles Brudgom forvist. Den Glæde, o Gud, som
Verden ei gav og Verden ei tog, lad Arveprindsen altid bevare. Lad Ham
beholde sin Hustru kjære, at de maae vandre de To med hinanden til Gravens
Bred. Gamle Kong Frederiks gode Datter qvæg Herre Christ. Du blev jo saaret
for vore Synder. Du har jo baaret alle vore Piner. For alle Prindser og alle
440 Prindsesser lad skinne dit Ord, at det maa være et Lys for Foden, en Lygte paa
Veien. Du trøste de Syge og Sorrowfulde, de nære og fjerne, Venner og Fjender.
De Trøstesløse vær Du en Trøster. De Faderløse vær Du en Fader. For alle
Enker, for alle Forladte vær Du Forsvar. For alle Fattige vær Du Forsørger.
Bønhør, o Herre, hvad vi begjere. Sign os Allesammen, o Fader. Amen.

445

Kilde

Manuskript taget fra Prædiken paa Mariæ Bebudelsesdag ved Takkefesten for Kongens Helbredelse. af Vilh. Schøler, residerende Capellan ved Vor Frelsers Kirke. Kjøbenhavn. C. G. Iversens Boghandel, store Kjøbmagergade Nr. 9, ligefor Postgaarden. Louis Kleins Bogtrykkeri. 1858. efter aftale med udgiveren.

450 Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

Den Første Slesvigske Krig 1848-1851, Første tekstrække, Mariæ bebudelsesdag, Prædiken, Prædikener fra 1800-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/vilhelm-scholars-paediken-pa-mariae-bebudelsesdag-ved-takkefesten-for-kongens-helbredelse>

460

465

470

475

480

485

490